

Kivonat a magyar
KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI BIZOTTSÁG
2011. évi beszámolójából

KKB

Extract from
the 2011 report of the Hungarian
AUDITORS' PUBLIC OVERSIGHT COMMITTEE

ELŐSZÓ

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: bizottság vagy KKB) a könyvvizsgálói törvény (Kkt.)¹ előírásai szerint negyedik alkalommal adja közre éves beszámolóját, amelyben tájékoztatja a közvéleményt a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer előző évi működéséről.

A bizottság tevékenységében a szokásos, rendszeresen ismétlődő vizsgálatok, áttekintések mellett a működés negyedik évében további két hangsúlyos feladat jelentkezett.

2011. II. félévétől hatályba lépett a könyvvizsgálói törvény módosítása, amely szerint a piac szempontjából meghatározó jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak, könyvvizsgáló cégeinek független minőségellenőrzési rendszerét a bizottság irányítása mellett, de a Magyar Könyvvizsgálói Kamara (a továbbiakban: kamara) adatbázisán és közreműködésével kell működtetni.

Az előkészítés munkálatai több hónapon át tartottak. Szükség volt a kamara több szabályzatának módosítására, a független ellenőrzés személyi és tárgyi feltételeinek megteremtésére. A független ellenőrök kiválasztása két alkalommal meghirdetett nyilvános pályázaton történt. Alapos előkészítést igényelt az ellenőrzés módszertanának összeállítása és elfogadása is. A módszertan tesztjét követően a független ellenőrzés novemberben kezdődött el „élesben” és 2011-ben csak az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél dolgozó, jog szerinti könyvvizsgálatot végzőket érintette.

A tevékenység másik súlypontja a közfelügyeleti rendszer tapasztalatainak értékelése, a jövőre vonatkozó javaslatok megfogalmazása volt. Ennek aktualitását egyrészt az adta, hogy az Európai Bizottság a könyvvizsgálat jövőjével foglalkozó elmúlt évi vitaanyagát (Zöld könyv) követően 2011. november végén két uniós jogszabály tervezetet² hozott nyilvánosságra, amelyek érintik a könyvvizsgálat felügyeleti rendszerét, másrészt a bizottság javaslatot készül a miniszter asztalára tenni az ötéves ciklus lejártával a hazai tapasztalatok alapján a rendszer továbbfejlesztéséről. Ennek előkészítése elkezdődött az év során és a tervek szerint folytatódni fog 2012-ben.

Budapest, 2012. március

Miklós László,
a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
elnöke

¹ A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény.

² Az éves és konszolidált éves beszámolóik jog szerinti könyvvizsgálatról szóló 2006/43/EK irányelv módosítási javaslata és a közérdeklődésre számot tartó jogalanyok jog szerinti könyvvizsgálatára vonatkozó rendelet tervezete.

PREFACE

This is the fourth time that the Auditors' Public Oversight Committee (hereinafter: Committee or APOC) presents its annual report to the public on the previous year's functioning of the system of auditors' public oversight pursuant to the Act on Auditing¹.

Besides the ordinary, regularly repeated examinations and reviews, two other highlighted tasks arose in the fourth year of the Committee's operation.

An amendment of the Act on Auditing came into force from the second half of 2011. According to the amendment, the independent quality control (hereinafter: inspection) system of auditors of public interest entities which have dominant significance at the market has to be operated under the APOC's direction, but with the data base of and in co-operation with the Chamber of Hungarian Auditors (hereinafter: Chamber).

The preparation phase lasted for several months. There was a need for the modification of several regulations of the Chamber and for the establishment of the personal and material conditions of inspection. The selection of inspectors happened through a publicly advertised vacancy, two times. Compiling and approving the inspection methodology needed a very solid preparation as well. After testing the methodology, the real inspection started in November and affected only those working at the five largest audit firms and carrying out statutory audits.

The other focus of the yearly activity was to evaluate the experience of the public oversight system and to formulate recommendations for the future. On the one hand, its timeliness was given by the fact that the European Commission published in the end of November 2011 two proposals² after its discussion paper on the future of audit (Green paper). On the other hand, ending the five years' period, APOC is about to provide the minister with its recommendations to further improve the public oversight system. The elaboration of the recommendations had already begun during the year and according to the plans it will continue in 2012.

Budapest, March 2012

Mr. László Miklós
chairman
Auditors' Public Oversight Committee

- 1 Act LXXV of 2007 on the Chamber of Hungarian Auditors, the Activities of Auditors, and on the Public Oversight of Auditors.
- 2 A proposal for amending the Directive 2006/43/EC on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts and a proposal for a regulation on specific requirements regarding statutory audit of public-interest entities.

MEMBERS OF THE AUDITORS' PUBLIC OVERSIGHT COMMITTEE

László Miklós, chairman

dr. Borbás Máté

Fekete Imréné

Nyers Rezső

Boros Judit

Veresné dr. Somosi Mariann

Mészáros László

I. ÖSSZEGEZÉS

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság a 2006/43/EK irányelv rendelkezései alapján elfogadott, a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló – többször módosított – 2007. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Kkt.) szerint 2008. január 1-je óta működik.

A közfelügyeleti feladatkör ellátásához kellő távolságtartás, elfogódottság nélküli szemlélet szükséges. Nem véletlen, hogy a nemzetközi elvárások, az uniós jogszabályok a közfelügyeleti hatóságokat határozottan elválasztják a szakmai szervezetektől. Ugyanakkor a feladat ellátásához nélkülözhetetlen a könyvvizsgálat elméleti és gyakorlati ismerete, ami abban is megnyilvánult, hogy a hivatkozott irányelv – és az azon alapuló Kkt. – megengedte a szakmához tartozók kisebbségben való részvételét a közfelügyelet irányításában.

Tekintettel arra, hogy a közfelügyelet hatókörébe tartozó témák – a könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezése, a kamarai nyilvántartások vezetése, a könyvvizsgálati és minőség-ellenőrzési standardok, valamint az etikai előírások elfogadása, a szakmai továbbképzési és a minőségbiztosítási rendszer működtetése, a fegyelmi eljárások lefolytatása – a kamara feladatát képezik, a bizottság a tevékenységét csak a kamarával együttműködve tudja ellátni.

A könyvvizsgálattal szembeni bizalomerosztés fontos eszköze a nyilvánosság. A bizottság saját

I. SUMMARY

The Auditors' Public Oversight Committee was established on the 1st of January 2008 by the several times amended Act LXXV of 2007 on the Chamber of Hungarian Auditors, the Activities of Auditors, and on the Public Oversight of Auditors (hereinafter: Act on Auditing), enacted according to the provisions of the 2006/43/EC directive.

Adequate objectivity and impartial view are needed to carry out public oversight duties. It is not accidental that the international requirements and the European Union's regulations require the clear separation of the public oversight authorities from the professional organizations. At the same time, the theoretical and practical knowledge of auditing is essential to perform this task, which is supported by the fact that the referred directive, and the Act on Auditing based on the directive, allowed professionals to participate in the direction of public oversight in minority.

Given that some elements in the competence of public oversight are the responsibility of the Chamber (granting of authorizations to carry out statutory audits, keeping the registers, auditing and quality control standards, code of ethics, system of continuing professional training program, quality assurance system, disciplinary proceedings), the Committee can carry out its activity only in cooperation with the Chamber.

Publicity is an important instrument to strengthen confidence. The Committee's internal regula-

hatáskörben kialakított ügyrendje, munkaterve, valamint éves beszámolója nyilvános, bárki számára hozzáférhető.¹ E mellett a bizottság az éves beszámolóját nyomtatott formában is eljuttatja az illetékes állami szervek vezetőinek, a szakmai szervezeteknek és mindazoknak, akik a könyvvizsgálat szabályozásában, megítélésében érdekeltek. Az angol nyelvű összefoglalót pedig – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – megküldi az uniós, illetve meghatározott harmadik országok közfelügyeleti hatóságainak is.

A 2011. évi munka középpontjában változatlanul a könyvvizsgálat minőségbiztosítása állt. Ez a téma a kamara minőségellenőrzési gyakorlatának szokásos vizsgálata mellett a Kkt. módosításának köszönhetően további feladattal bővült: meg kellett teremteni a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók² jogszabály szerinti könyvvizsgálatát ellátók szakmától független ellenőrzésének feltételeit, és be kellett indítani a rendszert. 2011-től a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóit a nem gyakorló könyvvizsgálók, független szakemberek közül pályázati úton kiválasztott független ellenőrök ellenőrzik a KKB irányítása alatt (ezt nevezi a nemzetközi gyakorlat inspekciós rendszernek), a többiekre nézve érvényben maradt a szakmát gyakorló könyvvizsgálók által végzett, a kamara

1 www.mkvk.hu, <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag>
 2 Az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták.

tion, work plan and annual report, which are drawn up on its own authority, are public and available for anyone via internet.¹ In addition, the Committee sends its annual report in printed version as well over to heads of public authorities and professional bodies concerned and to those interested in audit regulation and judgement. According to international practice, the Committee gets the English extract of its annual report to public oversight authorities of the Union and to determined third countries as well.

1 In the focus of 2011 activity stood unchanged the audit quality assurance. Beside the ordinary examination of the Chamber's quality control practice, this activity has widened with a further task due to the amendment of the Act on Auditing: the conditions of the inspection of statutory auditors of public interest entities² had to be established and the inspection system had to start up. From 2011 the auditors of public interest entities are reviewed under the direct control of the APOC by independent quality control reviewers (hereinafter: inspectors) who were chosen from non practicing auditors and independent experts through a publicly advertised vacancy. Regarding the rest of auditors, the so called peer-review remained that is carried out by practicing auditors and organized by the Chamber. The inspection is di-

1 www.mkvk.hu, <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag>
 2 Those entities whose transferable securities are admitted to trading on a regulated market of any Member State of the European Economic Area.

által szervezett, úgynevezett társvizsgálati (nemzetközi szóhasználat szerint: peer-review) forma. A független ellenőrzést a bizottság irányítja, de a feltételek biztosítása tekintetében jelenleg nem független a kamarától. Miután a bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörrel és apparátussal, a működés feltételeit a kamara biztosítja. A költségvetési forrásból történő finanszírozás is a kamarán keresztül történik. 2011-ben három független ellenőr pályázatát fogadta el a bizottság. Egyikük koordináló szerepkörben, munkaviszonyban foglalkoztatott a kamaránál a minisztérium által biztosított költségvetési támogatás terhére, miközben a szakmai feladatok ellátásában a bizottság elnökétől kap utasítást. Az ellenőrzés módszertanát a bizottság dolgoztatta ki. Az ellenőrzés fő iránya a cégek belső minőségellenőrzési politikájának működése, amit alátámaszt a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot végzők munkaanyagainak ellenőrzése.

Az elmúlt év során a független ellenőrök csak a nagy könyvvizsgáló cégeknél dolgozó könyvvizsgálókat (számszerint 14 fő) ellenőrizték, valamennyi esetben megfelelő eredménnyel. Cégszintű ellenőrzés – a hároméves szabály alapján – 2011-ben nem volt esedékes. A kisebb cégek közérdeklődésű megbízásainak ellenőrzését (számszerint 12 fő) a kamara minőségellenőrei végezték, lehetőség szerint a független ellenőr jelenlétében. A határozathozatalhoz minden esetben a KKB egyetértése szükséges. A kamara által végzett ellenőrzések megfelelő eredményű határozatai közül négyet nem fogadott el a

rected by the Committee, but with respect to the supply of the conditions the inspections are not independent of the Chamber for the moment. Since the Committee has no authority and staff, the conditions of the functioning are ensured by the Chamber. Even the funding of the inspection system happens through the Chamber from state budgetary resources. The Committee has approved the application of three inspectors in 2011. One of them having a coordinating role is employed by the Chamber from a subsidy provided by the Ministry for National Economy, while carrying out her duty she is directly instructed by the chairman of the Committee.

The methodology of the inspection has been worked out by the Committee. The main direction of the inspection is the functioning of the quality control policy of the firms that is backed up by the inspection of working papers of statutory auditors.

2 During the last year the inspectors inspected only auditors who worked at the large audit firms (numerically 14 people) ending with 'adequate' result in every case. A firm level inspection was not due because of the three years' cycle. The inspections of public interest engagements of smaller firms (numerically 12 people) were performed by the Chamber's quality control reviewers, as far as possible in the presence of inspectors. The adoption of a resolution needs the agreement of the APOC in every case. The Committee didn't give its consent to four of the 'adequate' results relating to inspections carried out by the Chamber.

bizottság. Három esetben a nem megfelelő mintaválasztás (nem az IFRS szerinti konszolidált beszámoló könyvvizsgálatát választották ki ellenőrzésre és annak pótlólagos ellenőrzését kérte a bizottság), egy főnél pedig szakmai véleménykülönbség (a feltárt hiányosságok eltérő minősítése) volt az elutasítás indoka.

A független ellenőrök a következő területeken észleltek hiányosságokat:

*az ügyfél, illetve a megbízás elfogadása
a könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége
a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés.*

A közfelügyelet további részelemei (a nyilván tartási rendszer, a szakmai, minőségellenőrzési és etikai standardok bevezetése, a továbbképzési és a fegyelmi rendszer) a piac által elvárt minőségű könyvvizsgálat feltételeit és biztosítékát jelentik, aminek folyamatos vizsgálata visszatérő feladata a bizottságnak.

A bizottság munkamódszere ezek tekintetében nem változott. A könyvvizsgálók, a kamara munkájáról való folyamatos tájékozódás, figyelemmel kísérés mellett meghatározóak az egyes témákban lefolytatott vizsgálatok, illetve áttekintések³. A munka során a KKB a lehe-

³ A vizsgálatok egy adott témában a kamara által rendelkezésre bocsátott információk teljes körű, vagy mintavételen alapuló elemzését, értékelését jelentik. Az áttekintés a kamarai tagsággal együtt járó kötelezettségekre vonatkozó szabályozás megismerésére, az alkalmazott rendszerek működésére irányul és következtetések levonásával zárul.

In three cases the reason for the refusal was that the Committee did not find the sampling to be proper (not the audit of IFRS consolidated financial statements was chosen for inspection and the Committee asked for an additional inspection). In one case the refusal was caused by a disagreement regarding the assessment of identified deficiencies.

3 The inspectors identified deficiencies in the following areas:

*client and/or engagement acceptance
auditor's responsibility relating to fraud
engagement quality control reviews.*

4 Further elements of public oversight (system of registration, adoption of international auditing standards, system of continuing professional training and disciplinary proceedings) constitute the conditions and the guarantee of the audit quality required by the market, the continuous examination of which is a recurring task of the Committee.

The working methodology of the Committee hasn't changed in this respect. In addition to the continuous inquiry on and monitoring of the activities of the auditors and the Chamber, the examinations and reviews³ performed in

³ Examinations aiming at matters mean a full-scope or sample based analysis and assessment of the information provided by the Chamber. Reviews comprise the understanding of the regulations on duties arising from Chamber membership and the evaluation of the functioning of the systems applied and end up with conclusions.

tőséghez képest támaszkodik a szakértői névjegyzékben szereplők munkájára. A vizsgálatok eredményeként jellemzően észrevételek, javaslatok születnek a kamara felé, míg az áttekintés eredménye esetleg egy későbbi vizsgálatban, vagy a folyamatos kapcsolattartás során hasznosul.

A vizsgálatok és az áttekintések tapasztalatainak összegezése a következő:

A 2011-es év volt az utolsó, amikor a kamara végezte a **közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak minőségellenőrzését** is. A 40 fő kamarai tag könyvvizsgáló 71 megbízásának, valamint 14 cég belső minőségellenőrzési rendszerének ellenőrzése döntő többségben megfelelt eredménnyel zárult. A cég rendszere egy esetben, a megbízás pedig öt esetben kapott megjegyzéssel megfelelt minősítést. A KKB megkülönböztetett figyelemmel vizsgálta az IFRS beszámolókat vizsgálataival kapcsolatos ellenőrzést. Észrevételezte a megfelelt eredményeket olyan esetekben, amelyek mögött a minőségellenőrök által tételesen felsorolt súlyos szakmai megállapítások voltak. Tekintettel azonban arra, hogy az érintettek körének minőségellenőrzését a jövőben a bizottság felügyeli, nem tett részletes javaslatokat a kamara felé.

A fegyelmi eljárások vizsgálata a 2011. első félévi ügyeket érintette és a tárgyalások jegyzőkönyveinek tanulmányozásán alapult. A szankciók köre az elmúlt évben a szüneteltetés elrendelésével bővült és duplájára emelkedett a kiszabható pénzbírság összege is. A korábbi

some topic are dominant. During its activity the APOC relies on the work of those on the list of experts as far as possible. As a result of the examinations, remarks and suggestions are typically passed for the Chamber, while conclusions of the reviews may be utilized in subsequent examinations or through the continuous change of information.

The summary of examinations and reviews are as follows:

2011 was the last year when the **quality control reviews of public interest entities' auditors** were performed by the Chamber as well. The review of 71 engagements of 40 Chamber member auditors and the review of the quality control systems of 14 firms ended mainly with an 'adequate' result. The system of the firm in one case, the engagement in five cases got an 'adequate with comments' qualification. The APOC examined the reviews of IFRS financial statements' audits with distinguished attention. It made comments on 'adequate' results in all cases when the quality control reviewers identified serious professional deficiencies. However, due to the fact that in the future the Committee will oversee the quality control reviews of the auditors concerned, it didn't send detailed suggestions to the Chamber.

The **examination of disciplinary procedures** affected cases from the first half of 2011 and was based on the investigation of the minutes of proceedings. The scope of sanctions has widened with giving order for suspensions and the impossible penalty has doubled. Com-

vizsgálatokhoz képest a vétség és a kiszabott büntetések közötti összhang sokat javult, de egyes esetekben a bizottság még mindig enyhének találta a vétség súlyához képest kiszabott szankciót. Javasolta a kamarának, hogy fordítson nagyobb figyelmet azokra az esetekre, amelyek a könyvvizsgálói szakmára és a tevékenység biztonságára nagyobb kockázatot jelentenek.

Az **átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzésének gyakorlatát** 2011-ben is áttekintette a bizottság. Bár a teljesítésben és az ellenőrzésben volt némi előrelépés, a KKB szerint továbbra sem megfelelő a hiányosságok pótlása, hiányzik a nem megfelelő tartalmú jelentések helyesbítése és a mulasztás megfelelő szankcionálása. A bizottság javasolta, hogy az ellenőrzés a jövőben a független ellenőr feladata legyen.

A **szakmai továbbképzési rendszer** keretében az előző évi kreditpontokkal járó választható témájú továbbképzések áttekintésével foglalkozott a bizottság. Megállapította, hogy a decentralizált szervezésű továbbképzések többnyire adózási és számviteli kérdésekre irányulnak és észrevételezte a könyvvizsgálati téma 10 % alatti arányát. Javasolta a bizottság a kamara rendszeres ellenőrzését a kreditpontok megfelelő alkalmazása érdekében.

A **kamara felvételi és speciális minősítési eljárásait** áttekintve a KKB az úgynevezett mellékfoglalkozású könyvvizsgálók tagfelvételénél észlelt nehézségeket. Egyetértett a kamarának a könyvvizsgálók más gaz-

pared with former examinations, the harmony between the offence and the imposed sanction became much better, however in some cases the Committee found weak the imposed sanction compared to the importance of the offence. It suggested for the Chamber to pay more attention to cases that represent higher risks relating to the reliability of audit profession and quality of auditing.

The **practice of the reviews of transparency reports** carried out by the Chamber has been reviewed by the Committee in 2011 as well. Though there was some leap forward concerning the performance of these reviews, according to the APOC the provision of the missing reports is not adequate yet, the correction of reports with not proper content and the correct sanction of omission is missing. The Committee suggested that in the future these reviews should be carried out by the inspectors. Within the scope of the **continuing professional training program**, the Committee dealt with the review of optional trainings from the previous year providing credits. It ascertained that the decentralized **trainings are mostly aimed at taxation and accounting issues** and noticed that the proportion of the audit topic is less than 10 percentages. The Committee suggested for the Chamber to perform a systemic control in order to achieve better consistency in the determination of the number of credits.

Reviewing the **Chambers' proceedings for admission and special qualifications** the APOC noticed difficulties regarding the admission of auditors having other employments. The Committee

dálkodónál betöltött jogviszonyára irányuló ellenőrzésével, de szigorúbb szankcionálást tartott indokoltnak a törvény megsértőivel szemben.

Foglalkozott a bizottság a **tőzsdei könyvvizsgálók speciális minősítése** bevezetésének javaslatával is. Jelenleg az IFRS konszolidált beszámolót készítő gazdálkodók könyvvizsgálóira nincs külön előírás. Tekintettel a tőzsdei gazdálkodók IFRS beszámolóképzési kötelezettségére és a felügyeleti hatóság ezekkel kapcsolatos észrevételeire, a bizottság indokoltnak tartotta a speciális minősítés bevezetését. A bizottság üdvözölte a 2011 végén történt törvényt módosítást és a 2014-től bevezetendő speciális nyilvántartási kötelezettséget. Kilátásba helyezte a végrehajtás figyelemmel kísérését.

Az évek során növekedett a saját kezdeményezésére, vagy külső bejelentés nyomán lefolytatott közvetlen vizsgálat⁴ jelentősége a bizottság munkájában. A KKB különös figyelmet fordít az érintett állami szerv részéről a tőkepiaci szereplők könyvvizsgálóival kapcsolatban érkező bejelentések kivizsgálására. Egy, 2011-ben külső megkeresés alapján indított vizsgálathoz

⁴ A bizottság a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekét veszélyeztető helyzet feltárása, kialakulásának megelőzése érdekében a közfelügyelet alá tartozó személyektől, szervezetektől iratot, adatot, információt, nyilatkozatot kérhet, valamint e célból betekinthez irataikba, könyveikbe és adathordozóikba. (Kkt. 195. § (1))

agreed with the Chamber's control concerning the auditors' employments with other (non-audit) entities, but it found that a stricter sanction would be needed for infringement of the law.

The Committee dealt with a proposal on the introduction of a **special qualification for the auditors of listed entities**. For the moment, there is no particular prescription for the auditors of entities preparing their consolidated financial statement in accordance with IFRSs. Having regard to the IFRS financial statement preparing obligation of listed entities and the supervision authority's related remarks, the Committee found reasonable the introduction of the special qualification. The Committee greeted the law modification made in the end of 2011 and the special registering obligation to be introduced from 2014. It promised the observation of the implementation.

5 During the years, the importance of direct examination⁴ for own initiative or external notice has grown in the activity of the Committee. The APOC pays particular attention to the examination of notices coming from the state authority concerned related to the auditors of listed entities. The Committee asked for an unscheduled quality control review from the Chamber

⁴ The Committee, with a view to exploring and/or preventing any situation where the interests of entities audited by statutory auditors are jeopardized, may request documents, data, information and statements from persons and entities subject to the public oversight of auditors, and may inspect their documents, books and data medium to the extent necessary to discharge these responsibilities. (Section 195 (1) of the Act on Auditing)

a bizottság rendkívüli minőségellenőrzést kért a kamarától, aminek eredményét nem fogadta el és az ügyet továbbította a törvényességi felügyelet gyakorlójának.

A bizottság az ötéves ciklus lejáratához közeledve megkezdte a hazai közfelügyeleti rendszer szabályozásának, működésének értékelését. A KKB az összegezett értékelést és javaslatokat továbbítani tervezi a kormányzathoz 2012 folyamán. A bizottság úgy látja, hogy a közfelügyelet jogi státusza, hatásköre, erőforrásai az eddigi tapasztalatok tükrében átgondolást és több ponton a jelenlegitől eltérő szabályozást igényelnek. A független ellenőrzési (inspekciós) rendszer működtetéséhez, a végső felelősség gyakorlásához meg kell teremteni a közfelügyeleti feladatok ellátásának szakmától való teljes függetlenségét. A szándék összhangban van az Európai Bizottság közelmúltban napvilágot látott két jogszabálytervezetével, amelyek a jogszabály szerinti könyvvizsgálat terén reform szintű változásokat kívánnak bevezetni.

A közfelügyeleti feladatok ellátásának személyi feltételeiben az előzőeken túlmenően anynyi változás történt, hogy miután a szakértők kétéves megbízatása 2010 végén lejárt, a bizottság új pályázatot írt ki a szakértői névjegyzék feltöltésére. Az eredmény: a korábbi 4 szakértővel szemben 7 fő került fel a szakértői névjegyzékre.

relating to an external notice based examination in 2011, but the APOC didn't concur the result of the review and forwarded the case to the minister.

6 Getting closer to the end of its five years' term, the Committee started to evaluate the regulation and functioning of the national public oversight system. The APOC is about to forward the summarized assessment and recommendations to the government during 2012. In the Committee's point of view, the oversight's legal status, authority and resources need reconsideration and different regulation at some points based on foregoing experiences. A complete independence of the profession needs to be established to the inspection system and to the ultimate responsibility. This intention is in line with the European Commission's recently released two proposals that are about to introduce reforming changes in statutory audit field.

7 Over and above the before mentioned changes, the only change in the *personal conditions* of public oversight task performance is that due to the expiry of the two years' assignment of the experts, the Committee advertised a new vacancy in order to fill up the expert list. As a result, in contrast with the former four experts seven experts got on the expert list.

II.A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYVVIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

II. THE INSPECTION OF PUBLIC INTEREST ENTITIES' AUDITORS

A független minőségellenőrzés feltételeinek megteremtése

1 The establishment of the conditions of inspection

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségellenőrzését 2011. július 1-től a KKB közvetlen irányítása mellett kell működtetni. Tekintettel azonban arra, hogy a bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörrel, nincs apparátusa, sem megfelelő számítástechnikai háttere, a törvényalkotó a kamarára bízta a rendszer infrastruktúrájának, hátterének megteremtését. A finanszírozást a Nemzetgazdasági Minisztérium és a kamara közötti megállapodás szerint kizárólag erre a célra szolgáló költségvetési hozzájárulás biztosítja.

The inspection of public interest entities' auditors performing statutory audit needs to be operated beside the direct control of the APOC from 1 July 2011. However, considering that the Committee doesn't have authority and personnel nor proper IT background, the legislator entrusted the Chamber to establish the infrastructure and the background of the system. According to an agreement between the Ministry for National Economy and the Chamber, the financing is ensured from *budgetary contribution* that can be used only for this purpose.

A személyi feltételek megteremtéséhez nyilvános pályázatot kellett kiírni a kiválasztás és az elbírálás szabályainak rögzítése mellett. A KKB döntése alapján egy munkaviszonyban foglalkoztatott koordináló független ellenőr mellett a pályázatok eredményeként további két megfelelő ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező független ellenőr⁵ került kiválasztásra. Amennyiben az adott ellenőrzés lefolytatásához különleges szakértelem szükséges, az ellenőrzésbe a független ellenőr irányítása mellett aktív tagsággal rendelkező kamarai mi-

To establish the *personal conditions*, a vacancy had to be advertised publicly beside the rules setting of selection and judgement. As a result of the vacancy and according to the decision of the APOC, one employed coordinating inspector and two more inspectors⁵ with adequate knowledge and experience have been selected. If performing the given inspection requires particular knowledge, the Chamber's quality control reviewers with active Chamber membership might be involved in the inspection under the direction of an inspector. The

5 Aki nem áll kamarai tagsági jogviszonyban, vagy könyvvizsgálóval, könyvvizsgáló céggel tulajdonosi, munkavállalói, vagy munkaviszony jellegű jogviszonyban és megfelel a Kkt. 190.§ (2) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott feltételeknek.

5 Who doesn't has chamber membership, nor owner, employment or employment kind legal relationship with an auditor or audit firm and fulfils the conditions determined in Section 190 (2) a)-c) of the Law on Audit.

nőségellenőrök is bevonhatók. Több hónapos munka eredményeként született meg az ellenőrzés szempontrendszere, módszertana, amit a KKB szakértői közreműködéssel dolgoztatott ki. A következőkben a módszertan olyan irányú továbbfejlesztése szükséges, amely a kisebb cégek esetén arányosabbá teszi a minőségellenőrzés ráfordításait és várható eredményét. Tekintve, hogy a nyilvános szempontrendszer része a kamara minőségellenőrzési kézikönyvének, az elfogadás formálisan a kamara elnökségének hatásköre. A sajátos kompromiszumos megoldás eredményeként a rendszer működtetéséhez folyamatos együttműködés szükséges a bizottság és a kamara között.

Az ellenőrzés fő iránya a cégek belső minőségellenőrzési politikájának végrehajtása és ennek alátámasztására a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot végzők munkaanyagainak mintaválasztásos ellenőrzése. A módszertan kidolgozása során lényeges szempontnak tartotta a bizottság a kapcsolat megteremtését a cég minőségellenőrzési rendszere és az egyes megbízások minősége között. Tekintettel arra, hogy a minőségellenőrzés a közigazgatási hatósági eljárás szabályai alapján zajlik, a határozatot a kamara minőségellenőrzési bizottsága hozza, de ahhoz a KKB egyetértése szükséges.

Mint látható, az új rendszer, bár szakmai irányítása a bizottság kezében van, *nem független a kamarától*. Ez a tény a harmadik (EU-n kívüli) országokkal kötött megállapodás elhűzódó előkészítése során már az indulás évében

methodology of the inspection, which the APOC elaborated with the involvement of experts, has born as a result of several months of work. In the future further development of the methodology is needed in such direction that makes the expenditures and expected results of the quality control more proportional at smaller audit firms.

Given that the methodology is part of the Chamber's quality control handbook, the acceptance is formally the authority of the Chamber's board. As a result of the specific compromising solution, the operation of the system requires a continuous cooperation between the Committee and the Chamber.

The main direction of the inspection is the fulfilment of the quality control policy of the firms and to back up that, the inspection of working papers of statutory auditors on a sample basis. During the elaboration of the methodology, the Committee held it important to create a connection between the firm's quality control system and the individual engagements. Considering that the inspection is performed according to the general rules of administrative proceedings, the resolution is adopted by the Chamber's quality control committee, but with the agreement of the APOC.

As that can be seen, although it is under the direction of the Committee, the new system is *not independent of the Chamber*. This fact made already troubles during the starting year of the preparation of the bilateral agreement

gondot okozott. Az eddigi tapasztalatok és a folyamatban lévő uniós jogszabályok jelzik, hogy az együttműködés jelenlegi formája már rövid távon sem tartható fenn. A problémák a közfelügyeleti rendszer kereteinek felülvizsgálatát igénylik.

A független minőségellenőrzés gyakorlata és tapasztalatai

Az adatszolgáltatás szerint 2011-ben 26 kamarai könyvvizsgáló ellenőrzése vált esedékessé a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói közül. 14-en az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél, 12-en más könyvvizsgáló cégeknél dolgoztak.

Az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél dolgozó könyvvizsgálók (14 fő) közérdeklődésre számot tartó megbízásait (számszerint 20-at) a független ellenőrök, további megbízásait a kamarai minőségellenőrök vizsgálták. Cégszintű ellenőrzés a hároméves szabály érvényesülése miatt nem volt esedékes 2011-ben. A független ellenőrök által végzett 2010-es megbízások ellenőrzése minden esetben megfelelt minősítéssel zárult.

A KKB döntése szerint a „nagyokon” kívüli könyvvizsgáló cégeknél dolgozó 12 könyvvizsgáló és 7 könyvvizsgáló cég munkájának ellenőrzését a kamara minőségellenőrei folytatták le úgy, hogy két esetben megfigyelőként azon a független ellenőr is jelen van.

A határozat elfogadásához a KKB egyetértése szükséges. A bizottság 8 esetben egyetér-

signed with third countries (outside the EU). The foregoing experiences and the ongoing Union legislation show that the cooperation's recent form can't be maintained even for a short period. The problems need the revision of the frames of the public oversight system.

2 The practice and experiences of the inspection

Based on the data provision, in 2011 the inspection of 26 Chamber member auditors became due among the auditors of public interest entities. 14 of them were working at the five largest audit firms, 12 of them at other audit firms.

The public interest engagements (numerically 20) of auditors working at the five largest audit firms (14 people) were inspected by inspectors, while the other (non public interest) engagements by Chamber member quality control reviewers. In 2011 no firm level inspection was due because of the three years' cycle. The review of 2010 engagements performed by inspectors ended with 'adequate' result in every case.

According to the decision of the APOC the review of the work of 12 auditors working not for the 'bigger' audit firms and of 7 audit firms was performed by the Chamber's quality control reviewers so that in two cases an inspector was also present as an observer.

The approval of a resolution needs the agreement of the APOC. The Committee gave its

tett a határozattal, négyet nem fogadott el. Az utóbbiak közül három esetben az elutasítás oka a nem megfelelő mintaválasztás volt. Az IFRS szerinti konszolidált éves beszámoló nem szerepelt a mintában, ezért annak pótlólagos ellenőrzésére a KKB felkérte a kamarát. A kamara a javaslatot elfogadta.

Egy kamarai tag esetén az elutasítás véleménykülönbségen alapult. A bizottság úgy ítélte meg a rendelkezésére álló dokumentumok alapján, hogy az IFRS konszolidált éves beszámoló könyvvizsgálatának nem megfelelt eredménye mellett a könyvvizsgáló olyan súlyos szakmai hibákat vétett másik megbízásánál is (tőzsdei cég számviteli törvény szerinti egyedi beszámolójának könyvvizsgálata), ami alapján nem adható „megjegyzéssel megfelelt” minősítés sem⁶.

A független ellenőrök a megbízások ellenőrzése során a következőkben bemutatott hiányosságokat tapasztalták.

Ügyfél, illetve a megbízás elfogadása

Előfordult, hogy a megbízást elfogadó dokumentum csak a szerződés megkötése után született meg. Szélesebb körben volt tapasztalható, hogy az ügyfélre, illetve a megbízásra vonatkozó elfogadási dokumentum sematikususan csak néhány mondatot tartalmazott, nem nyújtva ezzel meggyőző

⁶ A kamarai szabályok szerint a három fokozatú skálán (megfelelt, megjegyzéssel megfelelt, nem felelt meg) az adott minősítés a két megbízás eredményének átlagától függ.

agreement to the resolution in 8 cases and refused 4 resolutions. In three cases among the latter ones the cause of the refusal was that the sampling was not proper. The audit of IFRS consolidated financial statements was not in the sample and the Committee asked the Chamber for an additional inspection. The Chamber accepted the suggestion.

In one case the refusal was based on a disagreement. Based on the documents the Committee determined that beside the 'not adequate' result of audit of the IFRS consolidated financial statements the auditor made such serious professional mistakes in the case of another engagement as well (the audit of a listed entity's stand-alone financial statement prepared according to the Law on Accounting) that an 'adequate with comments' assessment would not be appropriate.⁶

During the inspections the inspectors identified the following deficiencies.

Client and/or engagement acceptance

It happened that the acceptance document was prepared only after the conclusion of the contract. It was a more common experience that the client and/or the engagement acceptance document contained equally just a few sentences and didn't give persuasive proof

⁶ According to the Chamber's rule, on a three grade scale ('adequate', 'adequate with comments', 'not adequate') the given qualification depends on the average of result of the two engagements.

bizonyítékot arról, hogy a könyvvizsgáló valóban ellenőrizte az ügyfél tisztességéről, integritásáról rendelkezésre álló információkat, valamint mérlegelte-e, hogy képes-e a megbízás végrehajtására.

A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége

Isméltendő hiányosság az, hogy a megbízásért felelős munkacsoport a nyitó megbeszélésen elmulasztotta annak megtárgyalását, hogy a gazdálkodó pénzügyi kimutatásai hol lehetnek kitéve csalásból eredő lényeges hibának, hogyan merülhet fel csalás. A nyitó megbeszélések dokumentáltsága általában hiányos volt, esetenként azon a megbízásért felelős partner sem vett részt. Az előző évi könyvvizsgálat tapasztalataira, valamint a vezetőség megbízhatóságára hivatkozva ugyancsak több esetben hiányzott a csalási kockázatnak kitett területek azonosítása. Ez a gyakorlat ellentétes a vonatkozó könyvvizsgálati standard előírásával, amely nem engedi meg az előző évi kontrollokra való ellenőrzés nélküli hivatkozást és nem tartja elfogadhatónak a vezetéssel, irányítással megbízott személyek tisztességével kapcsolatos vélelmezést.

A független ellenőrök úgy ítélték meg, hogy a vezetéssel, irányítással megbízott személyekkel, a belső ellenőrrel vagy más munkavállalóval csalási kockázat témakörben tartott megbeszélések dokumentációjából hiányzott a könyvvizsgáló szakmai szkepticizmusa. A feltett kérdések és válaszok többnyire sablonosak voltak. Előfordult, hogy ezeket a megbeszéléseket a munkacsoport nem kellő tapasztalattal ren-

that the auditor really checked the information available on the client's honesty and integrity and that the auditor considered whether it will be able to perform the engagement.

Auditor's responsibility relating to fraud

A recurring deficiency is that the engagement team missed to discuss in the kick-off meeting where the entity's financial statements can be exposed to risk of material misstatement due to fraud and how fraud can arise. The kick-off meetings were usually improperly documented and in some cases not even the engagement partner attended them. With reference to the experience of the prior year audit and to the reliability of the management, the identification of fields affected by risk due to fraud was missing in several cases. This practice was opposite to the requirements of the relevant standard on auditing that doesn't allow to rely on a prior year control without checking and to presume the integrity of those charged with governance.

According to the inspectors, the auditor's scepticism was missing from the documentation of meetings on risk due to fraud held with those charged with governance, internal controllers or other employees. The questions asked and the answers were mostly boilerplate. It happened that these meetings were conducted by a less experienced member of the engagement team. There was a case as

delkező tagja folytatta le. Adódott olyan eset is, amikor a bevételek megjelenítéséhez kapcsolódó csalásból eredő lényeges hibák kockázatának kötelező vizsgálatát az okok megfelelő dokumentálása nélkül mellőzték.

Megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatánál – az előírások szerint – minden esetben kijelölték a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrt. Annak személye azonban nem minden esetben volt független a munkacsoporttól. Előfordult az is, hogy a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően történt meg a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés. Helyenként a folyamat dokumentálása is kívánni valót hagy maga után, illetve nincs megfelelő bizonyíték arra, hogy a minőségellenőr már a tervezés fázisában be lett vonva a könyvvizsgálat menetébe.

well when the mandatory examination of the risk of material misstatement due to fraud relating to revenue recognition was omitted without the proper documentation of the reasons.

Engagement quality control review

In the case of public interest entities, an engagement quality control reviewer was assigned according to the requirements in every case. However, the assigned person was not always independent of the engagement team. It also happened that the engagement quality control review was performed after the date of the auditor's report. In some cases the documentation of the process was inappropriate and there is no sufficient evidence that the reviewer was already involved in the course of the audit in the phase of planning.

Kivonat a magyar Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2011. évi beszámolójából
Budapest, 2012. március

Extract from the 2011 report of the Hungarian Auditors' Public Oversight Committee
Budapest, March 2012

Kiadja: Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság, 1051 Budapest, József nádor tér 2–4.
Telefon: +36(1)795-1570, Fax: +36(1)795-0294, E-mail: kkb@nav.gov.hu,
Felelős szerkesztő: Nagy Ildikó, Tördelőszerkesztő: Kele János, Korrektor: Görgényi Pálné